

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на тему:

«ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ»

Студента 3 курсу групи 6 с
заочної форми навчання
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне управління
та адміністрування»

Лисак
Владислава
Ігоровича

Науковий керівник
кандидат наук з державного
управління

Мірко
Наталія Вікторівна

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент

Головня
Юлія Ігорівна

КИЇВ 2020

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, які поділені на підрозділи, висновків та списку використаних джерел (42 найменування). Загальний обсяг роботи становить 37 сторінок.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних засад публічного управління в соціальній сфері та узагальнення напрямів реалізації державної політики щодо подолання бідності.

Досягнення мети роботи передбачає вирішення наступних завдань:

- визначити теоретичні аспекти державної політики у соціальній сфері;
- дослідити складові соціальної політики країни;
- провести аналіз рівня життя населення та основних показників бідності населення;
- визначити загальні принципи та засоби державної політики сприянню продуктивній зайнятості.

Об'єктом дослідження є процес реалізації державної політики соціальної політики.

Предметом дослідження є узагальнення теоретико-методичних основ соціальної політики та дослідження аспектів реалізації державної соціальної політики щодо подолання бідності.

Методи дослідження. При написанні випускної кваліфікаційної роботи використовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні економічні методи дослідження. Зміст державної політики у сфері соціальної політики досліджувався за допомогою методу системного аналізу та порівняльно-правового методу. Системно структурний метод застосовано для виокремлення елементів державного регулювання у другому розділі дослідження. Використання структурно-функціонального, формально-логічного методів дало змогу визначити перспективи удосконалення діяльності органів державної влади у соціальній сфері.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

В роботі досліджено поняття соціальна політика як діяльність владних структур, інших суб'єктів соціально-політичного життя, що знаходить свій вияв в управлінні соціальним розвитком суспільства, у здійсненні заходів для задоволення матеріальних і духовних потреб його членів та в регулюванні процесів соціальної диференціації суспільства. Розглянуто структуру соціальної сфери, її основні компоненти, уточнено, які об'єкти і процеси, можна віднести до соціальної сфери, а які - до зовнішнього середовища. Визначено, що основною метою соціальної політики є досягнення в суспільстві рівноваги, стабільності, цілісності й динамізму.

Проаналізовано показники бідності та особливості впровадження державної соціальної політики. Основними проблемами соціального забезпечення в Україні є недостатнє фінансування, низький рівень кваліфікації соціальних працівників і фахівців, які надають соціальні послуги, низький рівень соціальної просвіти населення щодо видів соціальних послуг.

PUBLIC GOVERNANCE IN THE SOCIAL SPHERE

The paper explores the notion of social policy as an activity of power structures, other subjects of socio-political life, which is reflected in the management of social development of society, in the implementation of measures to meet the material and spiritual needs of its members and in regulating the processes of social differentiation of society. The structure of the social sphere is considered, its main components, and which objects and processes can be attributed to the social sphere and which to the external environment. It is determined that the main goal of social policy is to achieve a balance, stability, integrity and dynamism in society.

Poverty indicators and peculiarities of state social policy implementation are analyzed. The main problems of social security in Ukraine are insufficient funding, low level of qualification of social workers and specialists providing social services, low level of social enlightenment of the population regarding types of social services.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ.....	5
1.1. Сутність за зміст державної соціальної політики.....	5
1.2. Публічне управління соціальною сферою.....	7
РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ.....	13
2.1. Аналіз реалізації державної політики у сфері подолання бідності та зростання добробуту громадян.....	13
2.2. Основні завдання та пріоритети в соціальній політиці.....	26
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33
ДОДАТКИ.....	37

ВСТУП

Актуальність вибраної теми. Перетворення України на соціальну державу з розвиненою демократичною системою і соціально орієнтованою ринковою економікою, активним та впливовим громадянським суспільством зумовлює необхідність забезпечення високого рівня соціального розвитку й економічного зростання, утвердження європейських стандартів життя населення. Нині в країні відбуваються значні зміни, пов'язані зі здійсненням адміністративної реформи. Особливі зміни мають місце у соціальній сфері держави, як у державі, політика якої спрямована на створення умов, що забезпечують гідне життя і вільний розвиток людини. В умовах кризи актуалізуються завдання соціальної політики держави, заснованої на загальній справедливості та солідарності, покликане забезпечити кожній людині гідне існування і розвиток шляхом усунення в суспільстві соціальної нерівності.

Світовими лідерами на історичному Саміті ООН у вересні 2015 року прийнято 17 цілей сталого розвитку на період до 2030 року. Глобальні цілі розвитку офіційно вступили в силу 1 січня 2016 року. Протягом наступних п'ятнадцяти років країни будуть спрямовувати свої зусилля на подолання всіх форм бідності – що є мабуть однією із основних цілей, подолання голоду, напрямом зміцнення здоров'я та благополуччя, на боротьбу з нерівністю та на усунення негативних проявів кліматичних змін та ін.

Україна проголошує себе соціальною державою. Виходячи з цього, держава зобов'язується забезпечити право кожного вільно розпоряджатися своїми здатностями до праці, обирати рід діяльності та професію, а також забезпечити належний захист від безробіття. При цьому визнання, дотримання й захист прав і свобод людини й громадянина є обов'язком держави. У зв'язку з цим держава зобов'язана формувати та проводити державну політику, спрямовану на забезпечення вільно обраної зайнятості й захист від безробіття.

Важливі методологічні проблеми державної соціальної політики досліджуються у працях таких вітчизняних та зарубіжних науковців як: В.П. Антонюк, Л.В. Щетініна, С.І. Бандур, С.М. Бабич, Ю.В. Білан, П.Г. Байдецький, М.І. Дяченко, І.О. Карпич, О.О. Матрос, О.І. Кисельова, В.А. Літинська, О.Ф. Новікова, Л.М. Логачова, І.Л. Петрової, В.М. Петюха Л.М. Фокас, О.В. Уніга, тощо.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних засад публічного управління в соціальній сфері та узагальнення напрямів реалізації державної політики щодо подолання бідності.

Досягнення мети роботи передбачає вирішення наступних **завдань**:

- визначити теоретичні аспекти державної політики у соціальній сфері;
- дослідити складові соціальної політики країни;
- провести аналіз рівня життя населення та основних показників бідності населення;
- визначити загальні принципи та засоби державної політики сприянню продуктивній зайнятості.

Об'єктом дослідження є процес реалізації державної політики соціальної політики.

Предметом дослідження є узагальнення теоретико-методичних основ соціальної політики та дослідження аспектів реалізації державної соціальної політики щодо подолання бідності.

Структура роботи визначена метою та завданнями дослідження. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, які поділені на підрозділи, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 37 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

1.1. Сутність та зміст державної соціальної політики

Варто навести спочатку основні наукові погляди до визначення змісту державної політики у соціальній сфері. Гонта В.Ю. стверджує, що державна політика - це досить складна і об'ємна категорія, яка включає в себе величезну кількість чинників, що тим чи іншим чином впливають на окремі її характеристики і визначають цільову спрямованість. Структура і зміст державної політики оформлюється правовою системою, яка визначає її основні параметри (правовий статус суб'єктів, принципи здійснення, межі державного втручання, заходи відповідальності за протиправну поведінку і т.п.) [5, с. 38]. Таким чином, державна політика, в тому числі і в соціальній сфері, відображає основні тенденції та принципи суспільного і економічного розвитку відповідної країни. Вона визначає не тільки форму державного управління, а й характер організації державної влади, рівень її демократичності.

На думку Гургула О. М., державна соціальна політика являє собою систему цілей, принципів, загальних і спеціальних, короткострокових і довгострокових заходів, забезпечених економічними передумовами, які мають механізм контролю і реалізації [7, с. 122]. Отже, автором фактично визначаються основні елементи в структурі державної політики, серед яких він виділяє принципи, заходи і цілі. Однак вважаємо такий перелік складових елементів далеко не повним, оскільки тут не враховані суб'єкти реалізації державної політики, її завдання, форми реалізації та т.п.

Карпич І. О. визначає державну соціальну політику як сукупність заходів прямого і непрямого впливу на соціально-економічний розвиток суспільства і кожного його члена. Ця політика, на думку автора, за допомогою коригування механізмів державного впливу покликана забезпечити умови для відтворення робочої сили і робочих місць, їх первинного з'єднання і повторного возз'єднання,

повинна базуватися на критеріях економічної ефективності та соціальної справедливості [21]. З такою точкою зору цілком можна погодитися, адже без належного фінансування державної соціальної політики неможливим стане здійснення відповідних заходів, які входять в зміст такої політики. Однак, не слід зменшувати значення організаційних і правових умов, оскільки саме вони визначають джерела і порядок фінансування заходів, встановлюють потреби в такому фінансуванні. Тому можна стверджувати, що зміст соціальної політики становить система організаційних, економічних і правових заходів.

Найбільш змістовним видається визначення соціальної політики, яке представлено Новіковою О.Ф. [20]. На думку автора, соціальну політику, в широкому розумінні, слід розглядати як сукупність теоретичних принципів і практичних заходів, що розробляються й реалізуються державними та недержавними органами, організаціями й установами і спрямовані на створення необхідних умов життєдіяльності, задоволення соціальних потреб населення, створення в суспільстві сприятливого соціального клімату. Відчувається потреба в дослідженні пріоритетів сучасної соціальної політики, систематизації й узагальненні підходів до вирішення теоретичних і прикладних питань, які сприяють виходу України на траєкторію сталого розвитку, подоланню кризи в системі зайнятості та ринку робочої сили, створенню нових і збереженню існуючих робочих місць, розвитку професійного навчання працівників на виробництві, підвищенню дієвості заходів із реформування політики заробітної плати, врегулюванню проблем зайнятості членів особистих селянських господарств, пенсійного забезпечення, поглибленню адресної соціальної допомоги, стабілізації рівня життя населення [20].

Соціальна політика - це діяльність владних структур, інших суб'єктів соціально-політичного життя, що знаходить свій вияв в управлінні соціальним розвитком суспільства, у здійсненні заходів для задоволення матеріальних і духовних потреб його членів та в регулюванні процесів соціальної диференціації суспільства.

Основною метою соціальної політики є досягнення в суспільстві рівноваги, стабільності, цілісності й динамізму. Державна соціальна політика не повинна виходити за межі, пов'язані з наданням допомоги тільки тим, хто її дійсно потребує. Людям завжди жилося краще, коли вони більше покладались на себе і ринок, ніж на державу. На це вказує досвід багатьох країн, що зуміли значно підняти планку народного добробуту саме тоді, коли починали проводити політику, спрямовану на активізацію ринкових сил і звільнення держави від економічно необґрунтованих соціальних функцій.

У теперішній час особливо актуальним стає питання про вибір стратегічних пріоритетів розвитку України. Очевидно, що ключовим напрямом довгострокової соціально-економічної політики держави є послідовне поліпшення якості й рівня життя населення на основі підвищення конкурентоспроможності національної економіки та її виходу на траєкторію сталого розвитку.

Згідно із Сучасним економічним словником, соціальна політика - це політика, яка проводиться державою, курс дій щодо здійснення соціальних програм, підтримки доходів, рівня життя населення, забезпечення зайнятості, підтримки галузей соціальної сфери, запобігання соціальним конфліктам.

Соціальна політика формується і реалізується в процесі діяльності суб'єкта в особі державних структур, громадських організацій, органів місцевого самоврядування, а також виробничих та інших колективів. Реальні інститути та інструменти державного регулювання рівня життя використовуються неякісно за відсутності чітких орієнтирів підвищення рівня життя населення й національної моделі добробуту [36].

1.2 Публічне управління соціальною сферою

Соціальна сфера є цілісною підсистемою суспільства, що постійно змінюється, породжену об'єктивною потребою суспільства в безперервному відтворенні суб'єктів соціального процесу. Це стійка галузь людської діяльності

людей з відтворення свого життя, простір реалізації соціальної функції суспільства. Саме в ній знаходить сенс соціальна політика держави, реалізуються соціальні і громадянські права людини.

Соціальна сфера є самобутнє, складно організоване, впорядковане ціле, єдине в своїй суті, у своїй якості, призначення і разом з тим багатофункціональне в силу складності і багатозначності процесу відтворення диференційованих соціальних суб'єктів з їх здібностями, потребами, різноманіттям інтересів. Процеси функціонування і розвитку соціальної сфери обумовлені об'єктивними закономірностями і ґрунтуються на певних принципах соціального управління.

Розглядаючи структуру соціальної сфери, її основні компоненти, уточнимо, які об'єкти і процеси, на наш погляд, можна віднести до соціальної сфери, а які - до зовнішнього середовища. Відзначимо, що кожен компонент соціальної сфери не може бути зрозумілий сам по собі. Його функція реалізується через діяльність людей, які відповідають тим самим свої потреби. Субстанціональною основою соціальної сфери є спільна діяльність людей по відтворенню свого життя і виникають при цьому соціальні відносини між суб'єктами цієї діяльності.

Соціальна політика держави втілюється в суспільних програмах і соціальній практиці та охоплює низку сфер. Рис.1.1.

Основні сфери соціальної політики держави	
✓	Регулювання соціальних відносин у суспільстві
✓	Забезпечення ефективної зайнятості
✓	Формування стимулів до високоефективної праці
✓	Розподіл і перерозподіл доходів
✓	Забезпечення розвитку соціальної інфраструктури
✓	Створення умов для можливості отримання бажаного рівня освіти і реалізації своїх здібностей у науковій сфері
✓	Сприяння розвитку мистецтва, культури, спорту
✓	Забезпечення охорони здоров'я і профілактики професійних захворювань
✓	Захист навколишнього середовища

Рис.1.1. Основні сфери соціальної політики держави [19]

Компоненти соціальної сфери мають різний ступінь складності, знаходяться по відношенню один до одного в ієрархічній залежності і є похідними від соціальної сфери як цілісної системи. Їх специфіка, виникнення і існування обумовлюються головною функцією соціальної сфери - функцією соціального відтворення людей, як суб'єктів життєдіяльності і відтворення структур, соціальних інститутів, ресурсів життєзабезпечення соціальних суб'єктів.

Кожен компонент соціальної сфери виконує певну функцію, що носить цілеспрямований характер. В іншому випадку компонент випадає з системи, стає непотрібним. Функції обумовлюють елементи цілісної структури і матеріалізуються в рамках властивості соціальній сфері внутрішньої організації.

Межею аналізу соціальної сфери, її первинним елементом є поняття "потреба соціального суб'єкта". Первинність даного елемента обумовлена тим, що йому притаманне характерне для соціальної сфери основне протиріччя між зростаючими потребами суб'єктів і можливостями їх задоволення.

Це протиріччя, є основним у процесі саморозвитку, самореалізації кожного соціального суб'єкта. Його характер і спрямованість детермінують можливості, реальний рівень розвитку соціальної сфери в цілому. Саме потреба і є концентрація властивих соціальній сфері протиріч, які зумовлюють її специфіку. Потреба служить джерелом саморуху, саморозвитку системи. Виділення і вивчення основного компонента системи дозволяє нам проаналізувати джерела, рушійні сили її розвитку, з'ясувати головний напрямок руху, тенденції, які їй притаманні.

Матеріальні і духовні потреби особистості, групи формуються під впливом економічних умов, соціокультурних чинників і характеризуються, з одного боку, їх мінімально прийнятним і гарантованим суспільством рівнем, з іншого - рівнем можливостей і домагань самих соціальних суб'єктів.

Важливою детермінантною соціальної діяльності особистості, групи є ціннісні орієнтації. Вони втілюються в ідеалах, інтересах, прагненнях людей і визначають поведінку суб'єктів соціальної сфери. Ціннісні орієнтації формуються в ході соціалізації, закріплюються всією сукупністю життєвого досвіду. Саме

тому вони є однією з стабільних їх характеристик. Система ціннісних орієнтацій має багаторівневу структуру, яка включає в себе раціональний, емоційний і поведінковий компоненти. Її вершину становлять цінності, наближені до ідеалу.

Найважливішим компонентом соціальної сфери є соціальна інфраструктура. Під нею ми розуміємо стійку сукупність матеріально-речових елементів, що створюють умови для задоволення всього комплексу потреб (вітальних і соціально-діяльнісних) з метою відтворення людини і суспільства. Соціальна інфраструктура є полем взаємодії матеріально-речового середовища і соціальних суб'єктів і забезпечує умови для раціональної організації їх життя і діяльності. За своєю внутрішньою організацією інфраструктура соціальної сфери являє собою систему установ, підприємств і органів управління, що забезпечують ефективність функціонування всіх інститутів соціальної сфери. При цьому різноманітні потреби індивідів, сімей і суспільства в цілому задовольняються широким і різноманітним набором товарів і послуг.

Соціальна інфраструктура характеризується за видами і напрямками діяльності соціальних суб'єктів (трудова, культурна, дозвільна і т.п.) і по ланках в кожному з видів (дошкільна, позашкільної освіти та т.д.). Вона може розглядатися як на рівні суспільства, галузі, так і регіону, підприємства. Окремі елементи соціальної інфраструктури не взаємозамінні. Тільки при цілісному підході, що забезпечує раціональну життєдіяльність людей, можна говорити про ефективність відтворення населення.

Зміст державного управління соціальною сферою полягає в координації, гармонізації фундаментальних взаємодій, удосконаленні структури цього надзвичайно складного системного утворення і вимагає участі в управлінні нею значної кількості суб'єктів на всіх рівнях її організації. Державне управління соціальною сферою - діяльність, яка відрізняється від інших видів управління насамперед тим, що вона здійснюється за допомогою державної влади і державних органів. Пріоритетну роль тут відіграє політичне керівництво, політика, яка є концентрованим вираженням суспільних інтересів соціальних груп

і громадян. Нормативно правове забезпечення державного управління соціальної сфери надано в додатку А.

Загальносистемні фактори ефективності державного управління соціальною сферою: перша - базові цінності, стратегічні цілі держави, легітимні концепції і моделі розвитку суспільної системи; політичний курс; друга - організація системи державної влади і управління та її функціонування як єдиного організму, єдині політичний і правовий простори; третя - стан державного апарату, його пріоритетні форми, методи і стиль управлінської діяльності, професіоналізм, рівень довіри населення до влади й участі в управлінні державою; четверта - соціальна, економічна, політична, соціальна стабільність (або нестабільність) суспільства [23].

Групи факторів соціального розвитку: економічні, пов'язані із рівнем соціально-економічного розвитку держави і кожного конкретного регіону, особливостями розвитку соціальної інфраструктури, характером і типом власності на підприємствах; політичні, які характеризують сутність і вплив соціальної політики на підвищення потенціалу соціальної сфери, реалізацію правових гарантій у сфері соціального відтворення населення, соціальну підтримку і допомогу населенню, а також на розвиток соціально-політичної ситуації; правові - зумовлюють прийняття і реалізацію законодавчих норм і правовідносини у сфері регулювання соціальних відносин, рівня правосвідомості населення; культурні - визначальний вплив системи моральних і культурно-духовних цінностей, норм і традицій, які панують у суспільстві, їх регіональних особливостей на соціальні відносини; природно- кліматичні, які підкреслюють особливості природного середовища існування населення й екологічну ситуацію в регіоні і впливають на стандарти і спосіб життя населення; соціально-демографічні, враховуючи чисельність населення за соціальними групами та їх склад, народжуваність і смертність, міграцію, зайнятість, професійно-кваліфікаційну структуру; національно-етнічні - визначальний вплив на соціальні процеси в суспільстві і в регіонах національного менталітету, інтересів, традицій і звичаїв; соціально-психологічні, які представляють особливості прояву в соціальних відносинах

настроїв, переживань, очікувань населення, їхніх прагнень, особистісних і групових установок.

Соціальне управління як атрибут громадянського життя виражається в ознаках, найбільш істотне значення мають такі з них: соціальне управління є тільки там, де функціонує спільна діяльність людей; соціальне управління за своїм головним призначенням упорядковує спільну діяльність учасників (людей) та додає їх взаємодії організованість; соціальне управління головним об'єктом впливу вважає поведінку (дії) учасників спільної діяльності, їх взаємовідносини; соціальне управління, виступаючи в ролі регулятора поведінки людей, досягає цієї мети в рамках суспільних зв'язків, що є, по суті, управлінськими відносинами.

До критеріїв загальної соціальної ефективності державного управління відносять: рівень продуктивності праці, співвіднесений зі світовими параметрами за її відповідними видами; темпи і масштаби приросту національного багатства; рівень життя населення порівняно зі стандартами розвинутих країн; впорядкованість, безпеку, сталість та надійність суспільних відносин, їх відтворення з наростаючим позитивним результатом.

РОЗДІЛ 2

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

2.1. Аналіз реалізації державної політики у сфері подолання бідності та зростання добробуту громадян

Система публічного управління соціальним захистом найменш забезпечених громадян і верств населення має кілька напрямків: соціальна допомога, соціальне забезпечення і соціальні послуги (табл.2.1.). Так, важливим елементом цієї системи є державна соціальна допомога, яка включає грошову допомогу малозабезпеченим, непрацездатним громадянам і сім'ям з дітьми, безробітним, біженцям, інвалідам, а також допомогу по догляду за дітьми і багатодітним сім'ям [19].

Таблиця 2.1.

Складові системи публічного управління соціальним захистом, [19].

Публічне управління соціальним захистом	Соціальна допомога	Гарантує громадянам, які опинились за межою бідності та нездатні з різних причин забезпечити власний життєвий мінімум, можливість психофізичного виживання у кризових економічних умовах
	Соціальне забезпечення	Гарантує певний рівень добробуту людям (відшкодування втрати регулярного прибутку, компенсація додаткових витрат у зв'язку з інфляційними процесами, упередження причин втрати регулярного прибутку внаслідок припинення виробництва або втрати непрацездатності та ін.)
	Соціальні послуги	Забезпечують певний рівень трудової активності, участі у громадському житті (програми професійної перекваліфікації створення додаткових робочих місць та ін.)

Натуральна допомога може надаватися у вигляді талонів на безкоштовне харчування, пільг в оплаті комунальних і транспортних послуг, безкоштовних

продуктових наборів, безкоштовного шкільного харчування, безкоштовних ліків тощо.

За рахунок державного та регіонального бюджетів утримується мережа соціально-культурних установ для громадян, які не мають можливості користуватися послугами соціально-культурної сфери на комерційній або страховій основі.

Важливе значення має система пенсійного забезпечення громадян. Проблема пенсіонерів, особливо в умовах постаріння населення, - одна з найгостріших у рамках соціальної безпеки і захисту людини. Кількість пенсіонерів в Україні зростає із року в рік. У результаті збільшується фінансовий тягар на всю національну економіку, адже на виплату пенсій державі доводиться постійно витрачати все більше коштів.

Розмір пенсії не може бути меншим мінімального прожиткового рівня. Величина пенсії повинна враховувати вартісну оцінку трудового вкладу пенсіонера за роки його роботи (йдеться про стаж роботи, середній заробіток тощо). Для підвищення розміру пенсій разом з державною пенсійною системою необхідно створювати пенсійні фонди, в тому числі й на страховій основі.

Людина, відраховуючи частину свого заробітку в пенсійний фонд сьогодні, коли вона може своїми силами заробляти великі доходи, отримує можливість у старості одержувати підвищену пенсію

Важливий елемент соціальної політики держави - індексація грошових доходів населення залежно від підвищення індексу споживчих цін, тобто захист доходів людей від інфляційного зростання цін.

Недоліки як прямої, так і непрямої індексації доходів відомі. Так, індексація має інфлятогенний характер; вона сприяє формуванню стійких інфляційних очікувань, перекручує структуру доходів, необґрунтоване зменшуючи їх реально зароблену частку, і тим самим послаблює стимули до праці. Ось чому механізм індексації грошових доходів піддається критиці з боку багатьох економістів. Світовий досвід індексування грошових доходів населення переконує в тому, що цим заходом соціального захисту слід користуватися з великою обережністю.

Якщо держава вирішили все ж таки проводити індексацію доходів, то вона (індексація) повинна бути неповною. Для стримування інфляції, як свідчить практика, розмір індексаційних виплат не повинен перевищувати 70-80 відсотків від загального зростання цін.

Ефективна соціальна політика в суспільстві перебуває у нерозривному зв'язку з процесами всебічної демократизації політичної системи. гласність та вільне виявлення думок представників усіх груп і верств суспільства з питань соціальної та економічної політики є важливим засобом «зворотного зв'язку» органів управління з масами, надійним захисним механізмом суспільства від різного роду виявів волюнтаризму й суб'єктивізму в соціальній політиці.

Добре налагоджений народний контроль над реалізацією соціальної політики - це, по суті, єдине ефективне знаряддя боротьби з корумпованістю посадових осіб та порушенням законів. У разі необхідності для вирішення особливо гострих і масштабних соціальних проблем можна використати й всенародні референдуми.

Головним органом в системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення державної політики у сферах: соціального захисту, зайнятості населення та трудової міграції; трудових відносин, соціального обслуговування населення; з питань сім'ї та дітей, оздоровлення та відпочинку дітей, а також захисту прав депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну; спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, попередження насильства в сім'ї та з питань протидії торгівлі людьми; центральним органом виконавчої влади, до повноважень якого належать питання усиновлення та захисту прав дітей; спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань гуманітарної допомоги є Міністерство соціальної політики України.

Мінсоцполітики у 2018 році забезпечувало виконання завдань у соціальній сфері, визначених Програмою діяльності Кабінету Міністрів України (Постанова

Верховної Ради України від 14.04.2016 № 1099 VIII), середньостроковим планом пріоритетних дій Уряду до 2020 року та планом пріоритетних дій Уряду на 2018 рік, затверджені відповідно розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 № 275-р та від 28.03.2018 № 244-р). Головна увага зосереджена на реалізації завдань щодо забезпеченні ефективної державної соціальної підтримки населення; сприяння продуктивній зайнятості та реформі ринку праці; створенні справедливої системи пенсійного страхування; розвитку соціальних та реабілітаційних послуг у територіальних громадах; забезпеченні захисту прав дітей.

У 2018 році забезпечено підвищення державних соціальних стандартів та гарантій. Зокрема, розмір мінімальної заробітної плати підвищено на 16,3 %, розмір прожиткового мінімуму на 9 %, розмір мінімальної пенсії на 11,5 відсотка.

Так за даними звітів міністерства середньомісячна заробітна плата у 2018 році порівняно з попереднім роком зросла на 24,8 % і становила 8 865 грн, реальна заробітна плата зросла на 12,5 відсотка. Підвищення рівня доходів усіх верств населення сприяло подальшому покращенню ситуації з бідністю. Рівень бідності за доходами нижче фактичного прожиткового мінімуму за даними 2018 року зменшився на 7,3 відс. пункту до 27,6 % (проти 34,9 % за 2017 рік). Серед працюючих рівень абсолютної бідності за 2018 рік знизився до 18,2 % (проти 23,7 % за 2017 рік) [25].

Чисельність зайнятого населення у віці 15-70 років за 2018 рік порівняно з 2017 року зросла на 204,5 тис. осіб до 16,4 млн осіб. Рівень зайнятості склав зріс з 56,1 % до 57,1 %, рівень безробіття населення знизився з 9,5 % до 8,8 відсотка.

Впродовж 2018 року спостерігалася позитивна динаміка щодо зростання доходів населення. Так, мінальні доходи населення збільшилися на 21,4 % порівняно з 2017 роком (Рис.2.1.) [25].

Наявний дохід, який може бути використаний населенням на придбання товарів та послуг, збільшився на 21,9 %, а реальний наявний, визначений з урахуванням цінового фактору, - на 9,9 відсотка.

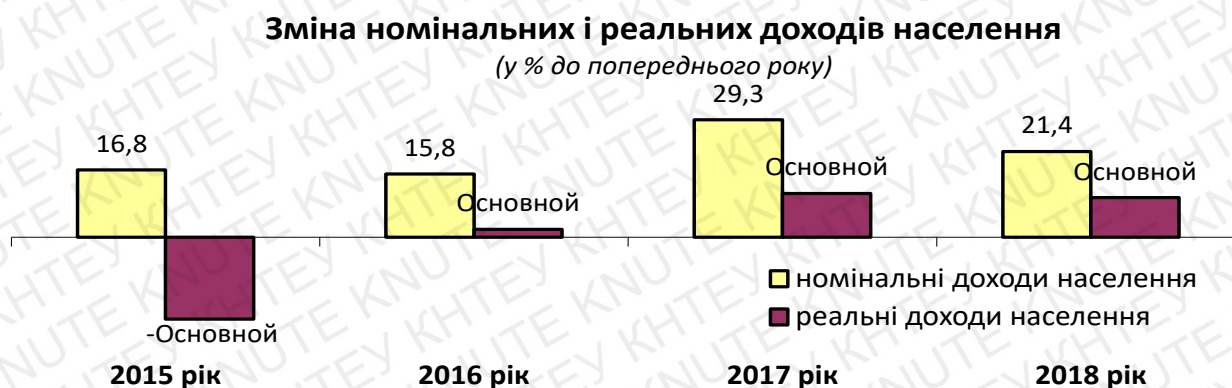

Рис. 2.1. Номінальні та реальні доходи населення 2015-2018 р.р.

Наявний дохід у розрахунку на одну особу у 2018 році становив 57 908,6 грн, що на 10 638,9 грн більше, ніж у 2017 році.

В структурі доходів населення питома вага заробітної плати становила 47,4 %. Доходи у вигляді прибутку та змішаного доходу склали 17,6 %, одержані доходи від власності – 2,6 %, а соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти – 32,4 відсотка (Рис.2.2.).

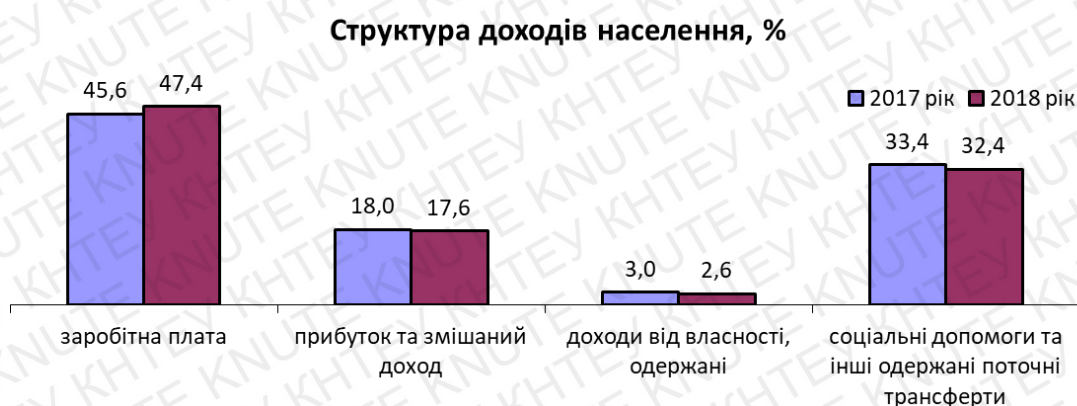

Рис.2.2. Структура доходів населення 2017-2018 р.р. [25].

Індекс споживчих цін на товари та послуги за 2018 рік склав 109,8 відсотка (Рис.2.3.).

Рис.2.3. Динаміка індексів споживчих цін у 2017-2018 р.р.

За 2018 рік зросли ціни на зв'язок – 15,1 %, освіту – 13,4 %, ресторани та готелі – 13,0 %, транспорт – 12,9 %, різні товари та послуги – 11,0 %, житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива – 10,6 %, охорону здоров'я – 8,9 %, продукти харчування та безалкогольні напої – 7,8 %, предмети домашнього вжитку, побутову техніку та поточне утримання житла – 6,8 %, відпочинок і культуру – 4,4 %, на одяг і взуття – 2 відсотки.

За даними міністерства забезпечено підвищення державних соціальних стандартів та гарантій.

Прожитковий мінімум у 2018 році підвищувався та був затверджений у таких розмірах (Рис.2.4.):

на одну особу: з 1 січня 2018 року – 1 700 грн, з 1 липня – 1 777 грн, з 1 грудня – 1 853 грн;

для дітей віком до 6 років: з 1 січня 2018 року – 1 492 грн, з 1 липня – 1 559 грн, з 1 грудня – 1 626 грн;

для дітей віком від 6 до 18 років: з 1 січня 2018 року – 1 860 грн, з 1 липня – 1 944 грн, з 1 грудня – 2 027 грн;

для працездатних осіб: з 1 січня 2018 року – 1 762 грн, з 1 липня – 1 841 грн, з 1 грудня – 1 921 грн;

для осіб, які втратили працездатність: з 1 січня 2018 року – 1 373 грн, з 1 липня – 1 435 грн, з 1 грудня – 1 497 гривень.

В цілому за 2018 рік розмір прожиткового мінімуму (грудень 2018 року до грудня 2017 року) підвищився на 9 відсотків.

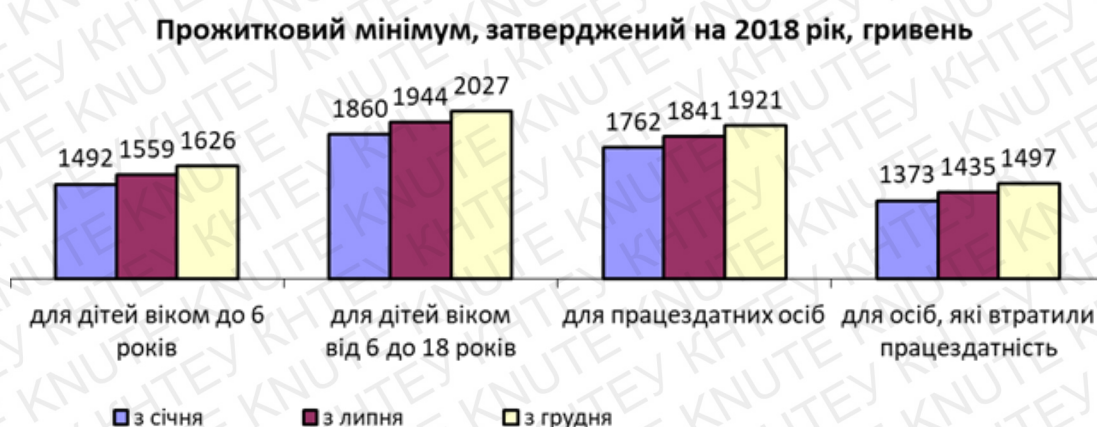

Рис.2.4. Прожитковий мінімум для певних категорій осіб 2018 р.

У 2018 році розмір мінімальної заробітної плати порівняно з 2017 роком збільшено на 16,3%, а з січня 2019 року встановлено на рівні 4 173 грн. (Рис.2.5.).

Рис.2.5. Динаміка мінімальної заробітної плати у 2016-2019 р.р.

Розмір мінімальної пенсії у 2018 році становив: з січня – 1 452 грн, з грудня – 1 497 гривень (Рис.2.6.).

Рис.2.6. Динаміка показника мінімальної пенсії у 2016-2019 р.р. [25].

Так відповідно до підвищення прожиткового мінімуму підвищено також розміри державної соціальної допомоги та інших соціальних виплат.

Для спостереження за динамікою рівня життя в Україні на основі статистичних даних про рівень споживчих цін Мінсоцполітики щомісячно розраховує фактичний розмір прожиткового мінімуму на одну особу, а також окремо для тих, хто відноситься до основних соціальних і демографічних груп населення. (Табл. 2.2.)

Таблиця 2.2.

Фактичний розмір прожиткового мінімуму у 2018 році

в розрахунку на місяць:	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень
на одну особу	3128	3156	3215	3282	3293	3327	3261	3215	3252	3285	3354	3385
на одну особу (з урахуванням суми обов'язкових платежів)	3587	3620	3688	3764	3777	3818	3745	3691	3734	3771	3850	3885
для дітей віком до 6 років	3003	3020	3072	3125	3132	3142	3092	3046	3076	3123	3183	3210
для дітей віком від 6 до 18 років	3668	3696	3768	3836	3842	3842	3778	3730	3779	3835	3906	3945
для працездатних осіб	3229	3260	3322	3391	3405	3455	3381	3331	3370	3398	3472	3501
для працездатних осіб (з урахуванням суми обов'язкових платежів)	4011	4050	4126	4213	4229	4293	4200	4138	4186	4221	4313	4349
для осіб, які втратили працездатність	2637	2663	2713	2772	2782	2796	2744	2710	2736	2766	2822	2856

Протягом 2018 року міністерством поведена координаційно-аналітична робота щодо виконання завдань, визначених Стратегією подолання бідності (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2016 № 161-р), та плану заходів з реалізації цієї Стратегії (розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.02.2018 № 99-р).

Так, головна увага у соціальній сфері приділялась сприянню продуктивної зайнятості, підвищенню грошових доходів населення, реформуванню пенсійного забезпечення, наданню ефективної державної соціальної підтримки населенню.

Відповідно до Методики комплексної оцінки бідності (наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Національної академії наук України від 18.05.2017 № 827/403/507/113/232), оцінка бідності здійснюється за монетарними критеріями:

- сукупні еквівалентні витрати особи нижче 75 % медіанного рівня середньодушових еквівалентних сукупних витрат;

- сукупні еквівалентні витрати особи нижче фактичного (розрахункового) прожиткового мінімуму в середньому на одну особу;
- загальні еквівалентні доходи особи нижче фактичного (розрахункового) прожиткового мінімуму в середньому на одну особу;
- загальні еквівалентні доходи особи нижче законодавчо встановленого прожиткового мінімуму в розрахунку на місяць у середньому на одну особу;
- еквівалентні витрати особи нижче межі бідності, визначеної Організацією Об'єднаних Націй (далі – ООН) для країн Центральної та Східної Європи як гривневий еквівалент 5,05 доларів США відповідно до паритету купівельної спроможності;
- середньодушові еквівалентні доходи особи нижче 60 % медіанного рівня середньодушових еквівалентних доходів за шкалою еквівалентності ЄС.

Проведення моніторингу показників бідності здійснювалось на основі даних комплексного вибіркового обстеження умов життя домогосподарств, що здійснює Державна служба статистики України (Рис.2.7.).

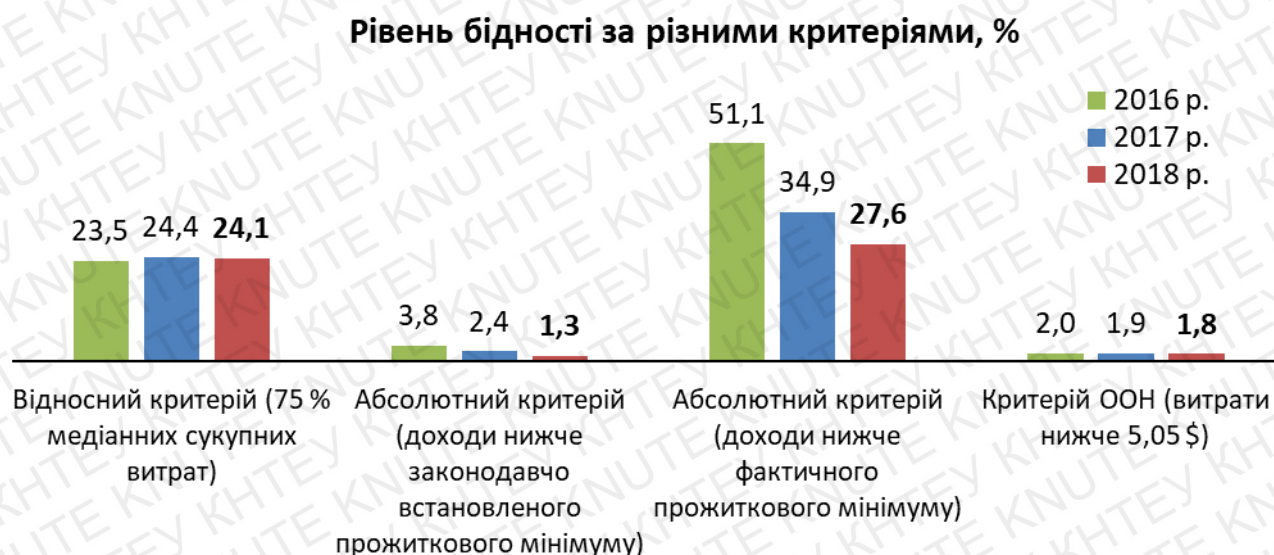

Рис.2.7. Динаміка позника рівня бідності за різними критеріями, %

Виконання завдань та заходів сприяло позитивній динаміці показників реалізації Стратегії подолання бідності. За даними 2018 року зафіксовано суттєве зменшення рівня відносної та абсолютної бідності.

Межа бідності за відносним критерієм (75% медіанного рівня середньодушових еквівалентних сукупних витрат) становила 2 621 грн на місяць і перевищила значення 2017 року на 356 грн або на 15,7 відсотка. Рівень бідності за відносним критерієм становив 24,1 відсотка (Рис.2.8.).

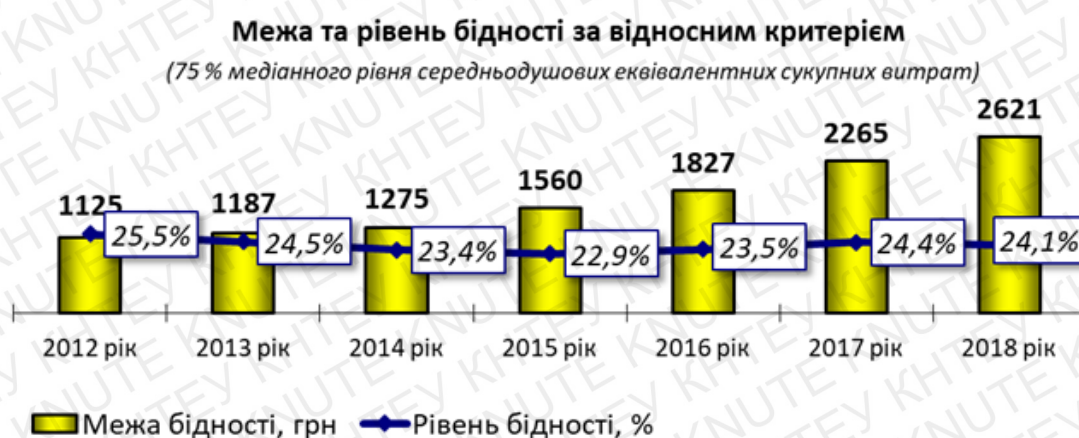

Рис.2.8. Межа та рівень ідності за відносним критерієм

Коефіцієнт глибини бідності (визначає наскільки середні доходи (витрати) бідного населення є нижчими від межі бідності) за відносним критерієм залишився на рівні 2017 року та становив 20,4 відсотка.

Межа за шкалою еквівалентності ЄС (60 % медіанного рівня середньодушових еквівалентних доходів за шкалою еквівалентності ЄС) становила 3 120 грн, і перевищила значення 2017 року на 546 грн або на 21,2 %. Рівень бідності за шкалою еквівалентності ЄС становив 10,2 відсотка (Рис.2.9.).

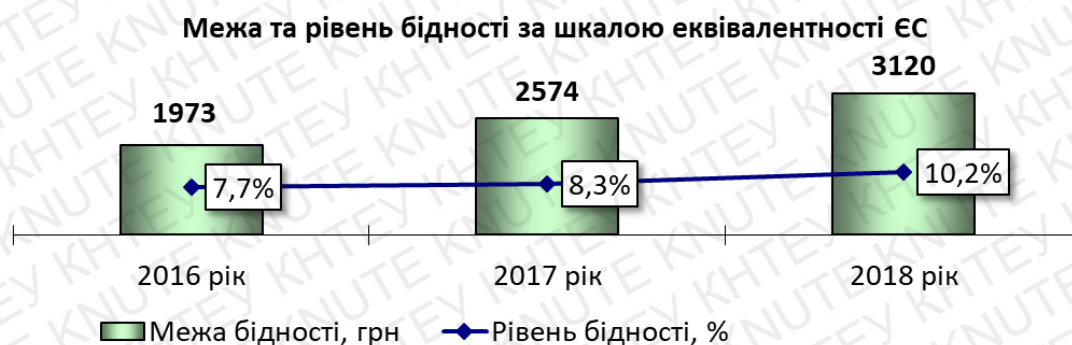

Рис. 2.9. Межа та рівень бідності за шкалою еквівалентності ЄС

Рівень бідності за абсолютним критерієм. Межа бідності за критерієм за доходами нижче законодавчо встановленого прожиткового мінімуму (загальні еквівалентні доходи нижче законодавчо встановленого прожиткового мінімуму на одну особу) становила 1 745 грн, що на 8,8 % більше, ніж її значення за 2017 рік (1 604 гривень).

Розглянемо рівень бідності за типами домогосподарств та соціально-демографічними та соціально-економічними групами населення (Рис.2.10). Рівень відносної бідності (сукупні еквівалентні витрати нижче 75 % медіанного рівня середньодушових еквівалентних сукупних витрат) у домогосподарствах з дітьми за даними 2018 року становив 29,4 відсотка.

Рис.2.10. Рівень бідності за типами домогосподарств

Аналізуючи показник бідності серед домогосподарств з дітьми можемо стверджувати, що найнижчий рівень бідності спостерігається в домогосподарствах з однією дитиною, який становив 18,7 % проти 19,6 % у 2017 році. Також зниження рівня відносної бідності відбулося у домогосподарствах з дітьми – на 1,4 відс. пункту, у домогосподарствах, які складаються з двох дорослих та двох дітей – на 3,5 відс. пункту та у домогосподарствах з дітьми до 3 років – на 1,6 відс. пункту. Зростання рівня бідності відбулося у домогосподарствах, які складаються з двох дорослих та трьома і більше дітьми – на 4,8 відс. пункту. У домогосподарствах без дітей рівень відносної бідності порівняно з 2017 роком зріс на 1,2 відс. пункту і становив 18 відсотків. Рівень бідності серед працюючих за 2018 рік залишився на рівні 2017 року і становив 18,8 відсотка. Рівень бідності серед дітей 0-17 років за 2018 рік зменшився у порівнянні із 2017 роком і становив 30,6 % проти 32,5 відсотка. Рівень бідності серед осіб пенсійного віку (непрацюючих) становив 25,4 % проти 24,6 % за 2017 рік.

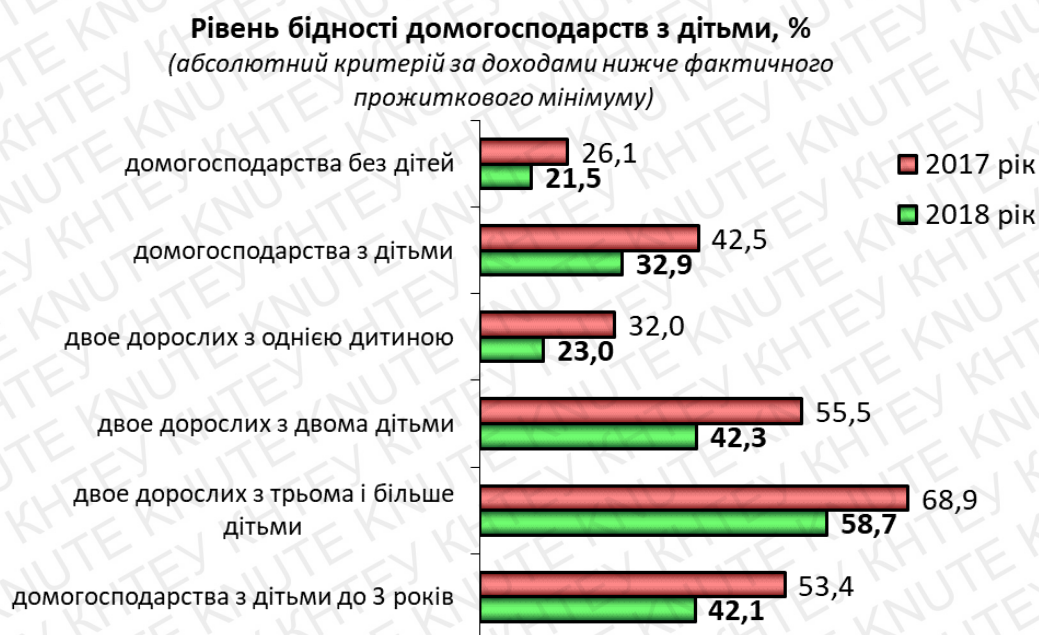

Рис.2.11. Рівень бідності господарств з дітьми

Рівень відносної бідності зріс в сільській місцевості на 0,8 відс. пункту і становив 31,6 %, у міських населених пунктах цей показник зменшився на 0,8 відс. пункти і становив 20,3 відсотка (Рис.2.12).

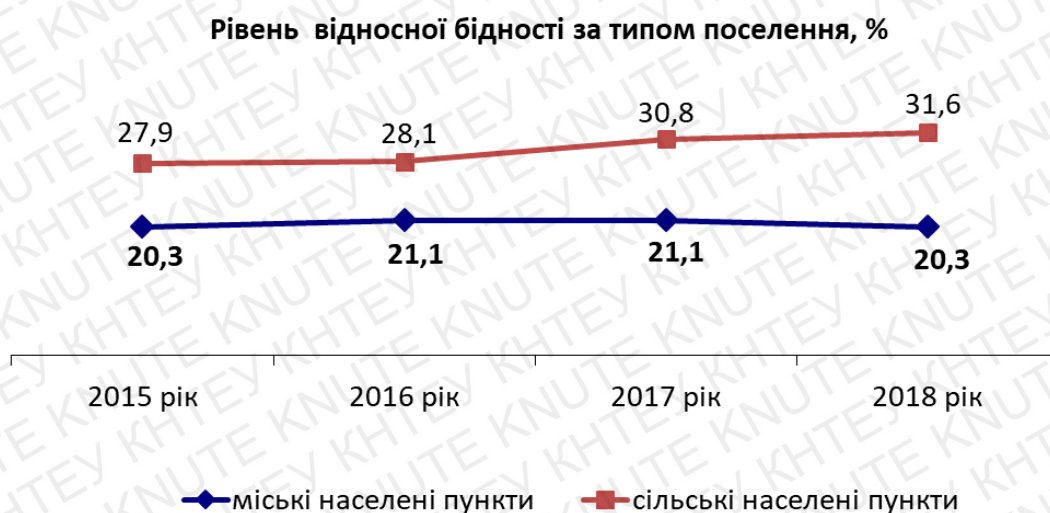

Рис. 2.12. Рівень відносної бідності за типом поселення

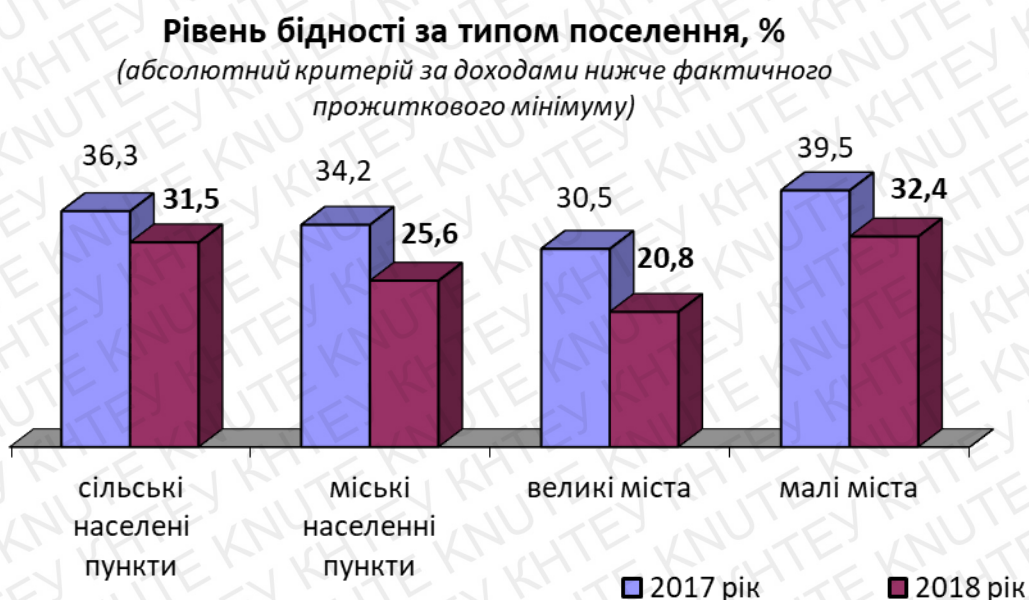

Рис.2.13. Рівень бідності за типом поселення

При цьому в усіх типах поселень спостерігається зниження рівня бідності за абсолютним критерієм (за доходами нижче фактичного прожиткового мінімуму).

Отже, економіка України увійшла у фазу рецесії, це призвело до погіршення показників дохідності виробництва, спаду економіки, девальвації. Роботодавці наголошують, що на виробництвах можливе скорочення, а рівень зарплат протягом найближчого часу в найкращому випадку залишиться тим самим. Тому державі потрібно заздалегідь підготуватися до можливих змін в економіці й подбати про нормативно-правове забезпечення для працюючих і безробітних громадян. Необхідність визначення категорій працюючих громадян, їхніх гарантій, прав і обов'язків, допоможе уникнути важкої кризи у сфері зайнятості населення.

2.2. Основні завдання та пріоритети в соціальній політиці

Вищенаведений аналіз доводить нам, що ситуація з бідністю в Україні набула значних масштабів та темпів розвитку, що є серйозною політичною та соціально-економічною проблемою. Тому необхідно чітко визначити стратегію подолання бідності та мінімізувати темпи її ескалації та розвитку.

Забезпечення права на захист від бідності та соціального відчуження також є одним із головних напрямів Європейської соціальної хартії (переглянутої), що ратифікована Верховною Радою України у 2006 році.

Відповідно до Цілей сталого розвитку (2015–2030 роки), схвалених на саміті ООН у вересні 2015 року, розв'язання проблем подолання бідності та зменшення нерівності, підвищення рівня життя та забезпечення доступу до базових послуг для всіх верств населення, розвиток соціальної інфраструктури є першочерговими завданнями світової спільноти. Усім людям має бути забезпечений базовий рівень життя, зокрема за допомогою систем соціального захисту (додаток В).

Для застосування механізмів подолання бідності необхідно розуміти регіональну, національну, культурну та соціальну парадигму, котра безпосередньо здійснює вплив на вибір тієї чи іншої стратегії подолання бідності. Тому говорити про однозначність та універсальність засобів подолання бідності буде нелогічно, оскільки треба враховувати специфіку регіону та загальної

картини бідності в Україні. Спробуємо окреслити одні з найістотніших інструментів, які можна застосувати на теренах нашої держави, адаптувавши їх до регіональних очікувань, серед них:

1. Підвищення зайнятості населення та розвиток ринку праці. Необхідно розробити комплекс заходів щодо підтримки як бідних, так і порівняно здорової частини населення. Необхідною умовою вбачається забезпечення продуктивної зайнятості, збалансування попиту та пропозиції на ринку праці, превентивні заходи щодо безробіття. Політика зайнятості повинно ґрунтуватись на державних та регіональних програмах: збереження наявних та створення високопродуктивних робочих місць, забезпечення активної участі у міжнародному розподілі праці, формування висококваліфікованих професійних кадрів, оптимізація умов щодо розвитку підприємницької діяльності, лібералізація цієї діяльності на пільгових умовах, створення правової основи соціально-трудових відносин у сільській місцевості щодо розпаювання та передавання власності у приватну формацію, сприяння працевлаштуванню особами з фізичними вадами, інвалідам, молоді, жінкам, осіб із місць позбавлення волі – усієї низько конкурентоспроможній робочій силі.

2. Збільшення доходів від трудової діяльності – пріоритетом має залишатись збільшення рівня заробітної плати як основного джерела доходів та забезпечення зростання номінального рівня заробітної плати відповідно до підвищення споживчих цін, підвищення платоспроможності населення через невпинне зниження кількості та питомої ваги працівників, які отримують заробітну плату, меншу за прожитковий мінімум, поступове наближення соціальних стандартів та гарантій до прожиткового мінімуму. Пропонується забезпечити динамічне зростання рівня заробітної плати та інших доходів, купівельної спроможності громадян, фіксацію середнього класу за допомогою: посилення мотивації до продуктивної та ефективної праці, встановлення дефініції погодинної оплати із застосуванням рівня мінімального розміру, недопущення заборгованості з виплати заробітної плати, удосконалення процедури складання трудових

договорів та їхнього правового регулювання у сфері оплати праці, легалізація трудових доходів через зменшення оподаткування фонду оплати праці та забезпечення їхнього стимулювання. Пропонується ввести гарантування та індексацію заробітної плати, надання страхових плат та соціальних дотацій, відшкодування втрачених коштів у банківських установах, страхування вкладів.

3. Створення єдиної інформаційної системи – спрощення процедури надання усіх видів соціальної допомоги, підвищення соціального контролю та адресної допомоги, формування та використання цільових фондів місцевих бюджетів, персональний облік громадян та база податкових інспекцій. Ця консолідована система дасть змогу уніфікувати усю вищенаведену інформацію та встановити реальний контроль над різними роду соціальними трансакціями.

4. Введення консолідованої системи адресної допомоги та соціальних послуг з перевіркою реального рівня життя – встановлення критеріїв межі бідності, урахування регіональних відмінностей, розмір оподаткованого доходу, впровадження нових соціальних стандартів, ефективне правове поле для благодійництва та меценатства.

5. Поліпшення житлових умов соціально вразливих верств населення, іпотечне кредитування, створення спеціальних житлових фондів, субсидування оплати житлово-комунальних послуг, встановлення державних нормативів, гарантії на отримання кредитів та на будівництво чи отримання жила.

6. Соціальна підтримка осіб з обмеженими фізичними можливостями – максимальна їхня адаптація до сьогодення, професійна реабілітація та ресоціалізація, створення умов до інтеграції у соціум та превенція щодо ізоляції, вільний доступ до сфери освіти, медичного забезпечення, професійної зайнятості, громадської активності, участі у формування соціальної політики.

7. Політична площина – очищення влади від бізнесу, номенклатури, упровадження законів ринкової європейської економіки, очищення від корупції, робота над інноваційними сферами високих технологій, промислового комплексу,

сільського господарства на засадах інтенсивного розвитку та НТР, що дасть змогу вивільнитися від економічного дисбалансу та спрямувати нові асигнування у соціальну сферу.

8. Переорієнтування соціальної політики на активні реабілітаційні заходи, компенсування втрачених доходів до встановленої межі бідності, встановлення науково обґрунтованої межі бідності, стимулювання активізації власних зусиль працездатного населення.

9. Створення системи соціального законодавства, що ґрунтується на соціальних нормативах – фізіологічний мінімум, прожитковий мінімум, соціальний мінімум.

10. Реалізація програм залучення міжнародних інвестицій та грантів на соціальні перспективи та заходи, спрямування коштів на інтенсифікацію технологічного прогресу, що має фактор впливу на соціальну політику та питання дотацій та асигнувань у соціальну сферу, побудову вільної соціальної політики на засадах конкурентоспроможності та рівності залучення усіх верств до неї, пошук міжнародних капіталовкладень у концепції подолання бідності та реалізація міждержавних прагматичних програм з подолання та забезпечення соціальної рівності та стабільності.

ВИСНОВКИ

Отже, за результатами проведеного дослідження можемо зробити такі висновки:

1. Соціальна політика - це діяльність владних структур, інших суб'єктів соціально-політичного життя, що знаходить свій вияв в управлінні соціальним розвитком суспільства, у здійсненні заходів для задоволення матеріальних і духовних потреб його членів та в регулюванні процесів соціальної диференціації суспільства. Розглянуто структуру соціальної сфери, її основні компоненти, уточнено, які об'єкти і процеси, можна віднести до соціальної сфери, а які - до зовнішнього середовища. Визначено, що основною метою соціальної політики є досягнення в суспільстві рівноваги, стабільності, цілісності й динамізму.

2. Виявлено групи факторів соціального розвитку: економічні, пов'язані із рівнем соціально-економічного розвитку; політичні, які характеризують сутність і вплив соціальної політики на підвищення потенціалу соціальної сфери; правові - зумовлюють прийняття і реалізацію законодавчих норм і правовідносини у сфері регулювання соціальних відносин; природно- кліматичні, які підкреслюють особливості природного середовища існування населення й екологічну ситуацію в регіоні; соціально-демографічні, враховуючи чисельність населення за соціальними групами та їх склад; національно-етнічні - визначальний вплив на соціальні процеси в суспільстві і в регіонах національного менталітету, інтересів, традицій і звичаїв; соціально-психологічні, які представляють особливості прояву в соціальних відносинах настроїв, переживань, очікувань населення, їхніх прагнень, особистісних і групових установок.

3. Проаналізовано законодавча база щодо соціального захисту, яка потребує певної систематизації (кодифікації) для полегшення роботи з нею, а також необхідно, щоб Україна ратифікувала лише ті міжнародні правові акти, статті яких вона зможе реалізовувати. На законодавчому рівні населення України досить захищене, але деякі нормативно-правові акти потребують доопрацювання,

конкретизації, кодифікації - для полегшення трактування окремих законів. Більше того, закони написані спеціалізованою мовою, тому для осіб, що нею не володіють найчастіше важко зрозуміти зміст цих нормативно-правових актів.

4. Доведено, що державна соціальна політика не повинна виходити за межі, пов'язані з наданням допомоги тільки тим, хто її дійсно потребує. Людям завжди жилося краще, коли вони більше покладалися на себе і ринок, ніж на державу. На це вказує досвід багатьох країн, що зуміли значно підняти планку народного добробуту саме тоді, коли починали проводити політику, спрямовану на активізацію ринкових сил і звільнення держави від економічно необґрунтованих соціальних функцій.

5. Проаналізовано особливості впровадження державної соціальної політики. Основними проблемами соціального забезпечення в Україні є недостатнє фінансування, низький рівень кваліфікації соціальних працівників і фахівців, які надають соціальні послуги, низький рівень соціальної просвіти населення щодо видів соціальних послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антонюк В.П., та ін. Інституційне забезпечення державної політики у сфері праці та зайнятості: напрями удосконалення / В. П. Антонюк, Л. В. Щетініна // Економічний вісник Донбасу, 2018. - №1. – С. 67-72
2. Арсеєнко А. Г. Економіка в умовах сучасних трансформацій / А. Г. Арсеєнко // Економіка та прогнозування, 2018. - №1. – С. 7-16
3. Бабич Д. В. Інструменти державного регулювання зайнятості / Д. В. Бабич, С. М. Бабич // Социальная экономика, 2016. - № 1. - С. 94-10
4. Білан Ю. В. Державна політика у сфері праці та зайнятості населення / Ю.В. Білан, П.Г. Байдецький // Наукові праці Національного університету харчових технологій. - 2015. - Т. 21, № 1. - С. 60-67.
5. Гонта В.Ю. Проблеми сучасного законодавства у сфері захисту прав працівників / В.Ю. Гонта // Актуальні проблеми права, 2013. – №2. – С. 36-41.
6. Грекова М.М. Пріоритетні напрями удосконалення трудового законодавства України / М.М. Грекова // Форум права, 2012. - №2 . - С.154-160
7. Гургула О. М. Зарубіжний досвід регулювання зайнятості населення та можливості його використання в Україні / О. М. Гургула // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2014. - Вип. 6(4). - С. 121-124.
8. Діяльність державної служби зайнятості у січні-березні 2019 року / Статистичні матеріали ДСЗ – URL: <https://www.dcz.gov.ua/analitics/view>
9. Доброва Н. В. Проблеми легалізації заробітної плати в Україні / Н. В. Доброва // Вісник соціально-економічних досліджень, 2016. – № 60. – С. 213-221.
10. Звонар Й. П. Активна політика зайнятості в країнах Європейського Союзу та можливості її застосування в Україні / Й. П. Звонар // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. : Економіка. - 2015. - Вип. 2(1). - С. 145-150
11. Карпич І. О. Правові аспекти соціальної політики у сфері праці та зайнятості населення / І. О. Карпич, О. О. Матрос // Молодий вчений, 2017. - № 9. - С. 373-376.

12. Кисельова, О.І. Механізми державного регулювання зайнятості населення / О.І. Кисельова // Правові горизонти. - 2017. - Вип. 5(18). - С. 35-40.
13. Кицак Т. Г. Колективно-договірне регулювання оплати праці: проблеми та напрями удосконалення / Кицак Т. Г., Коваленко І. Ф. // Соціально-трудові відносини: теорія та практика, 2018. – № 1. – С. 162–170.
14. Кодекс законів про працю: Закон України № 322-VIII від 10.12.1971 р. // URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
15. Конвенція про захист заробітної плати № 95: Міжнародна організація праці; Конвенція, Міжнародний документ від 01.07.1949 № 95 // URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_146
16. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
17. Кузьменко Л. В. Конвергенція ринку праці в країнах ЄС / Л. Кузьменко // Наукові праці: Науково-Серія Економіка. Випуск 2(4). Частина 1. Методичний журнал. – Вип. 202. Том 2014. Державне управління. – 2013. – С. 70-74.
18. Курсон К. І. Зарубіжний досвід регулювання зайнятості населення та можливості його використання в Україні / К. І. Курсон // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Управління. - 2013. - Вип. 4. - С. 276-284
19. Міненко М. А. Публічне управління теорія і методологія [Електронний ресурс]. –доступу :<https://www.academia.edu/39447242/>
20. Новікова О.Ф., та ін. Інституційне забезпечення державної політики у сфері праці та зайнятості: напрями удосконалення / О.Ф. Новікова, Л.М. Логачова // Економічний вісник Донбасу, 2018. - № 1 (51). - С. 109-117
21. Островерхов В. Використання зарубіжного досвіду для вдосконалення концепції зайнятості України в умовах кризи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Rarpsu/Osroverkhov/pdf
22. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс].– Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

23. Петюх В.М., та ін. Ефективність діяльності державної служби зайнятості: концептуальні засади та практичні аспекти: монографія / В.М. Петюх, Л.В. Щетініна, Л.М. Фокас, та ін. - К.: КНЕУ, 2015. - 175 с.
24. Прилипко С.М. Колективні угоди як результат соціального партнерства (сучасний стан і перспективи розвитку) : [моногр.] / С.М. Прилипко, О.М. Ярошенко, Н.М. Клименчук. - Х. : ФІНН, 2011.-256 с.
25. Про результати аналізу виконання заходів реалізації Стратегії подолання бідності. Звіт рахункової палати. – URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2018/23-3_2018/Zvit_23-3_2018.pdf
26. Про Державну службу зайнятості України: Указ Президента України; Положення від 16.01.2013 № 19/2013 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19/2013>
27. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
28. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1700-18>
29. Про затвердження Положення про державну службу зайнятості: Мінсоцполітики України; Наказ, Положення від 15.12.2016 № 1543 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1723-16>
30. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>
31. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 № 1045-XIV URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14>
32. Прокопенко В. І. Трудове право України: підручник, видання 5-те, переробл. та доповн / В. І. Прокопенко. - Х. : Консул, 2012. - 528 с.
33. Прудиус Л.В. Європейські стандарти доброчесної державної служби / Л.В. Прудиус // Кадрова політика та публічна служба, 2016. - № 8(34). - С. 65–74.
34. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року (Проект) [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. - Режим доступу:

<http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art.id=249629697&cat.id=246711250>.

35. Токмаченко В.І. Регулювання трудових відносин в Україні / В.І. Токмаченко. - К.: Центр учбової літератури, 2015. – 233 с.

36. Ульяновченко Ю.О., Винокурова О.І. Стратегія розвитку державного управління в Україні // Теорія та практика державного управління, 2010. - Вип. 2 (29). - С. 1 - 4.

37. Чаплай І. В. Організаційно-правові аспекти адаптації механізму державного управління в Україні до європейських стандартів / І. В. Чаплай // Інвестиції: практика та досвід, 2018. - №16. – С. 154-156

38. Чехосєва Н.М. Стандарти державної служби України: сучасний рівень та потреба в запозиченні європейського досвіду / Н.М. Чехосєва // Юридичний вісник, 2017. - № 2(29). - С. 74–78.

39. Шашина М. В. Еволюція поняття ефективність державного управління / М. В. Шашина // Інвестиції: практика та досвід. - 2015. - № 4. - С. 39-42.

40. Шпарка І. І. Правове регулювання трудових відносин у сучасних умовах / І. І. Шпарка // Рубрика: Соціум. Наука. Культура, Право / URL: <http://intkonf.org/shparka-ii-pravove-regulyuvannya-trudovih-vidnosin-u-suchasnih-umovah>.

41. Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Employment_statistic
Human development report: Capacity development: Empowering people and institutions. Geneva: United Nations Development Program. 2008.

42. Child Poverty. Ottawa, ON: Conference Board of Canada. 2013.

Додатки

Нормативно-правове забезпечення державного управління соціальною сферою

Конституція України	Визначає права і гарантії громадян України: право на вільний розвиток своєї особистості, право на життя, пошану до своєї гідності, свободу і особисту недоторканність, безпечні умови праці, свободу світогляду та віросповідання, право на недоторканність житла, освіти, свободу думки і слова, вираз своїх поглядів і переконань, охорону здоров'я, медичну допомогу і медичне страхування тощо.
Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії».	Визначає правові засади формування та застосування державних соціальних стандартів і нормативів, спрямованих на реалізацію закріплених Конституцією України та законами України основних соціальних гарантії.
Кодекс законів про працю України.	Визначає правові засади і гарантії здійснення громадянами України права розпоряджатися своїми здібностями до продуктивної і творчої праці.
Закон України «Про прожитковий мінімум».	Дає визначення прожитковому мінімуму, закладає правову основу для його встановлення, затвердження та врахування при реалізації державою конституційної гарантії громадян на достатній життєвий рівень.
Закон України «Про індексацію грошових доходів населення».	Визначає правові, економічні та організаційні основи підтримання купівельної спроможності населення України в умовах зростання цін з метою дотримання встановлених Конституцією України гарантії щодо забезпечення достатнього життєвого рівня населення України.
Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб».	Визначає структуру доходів, які підлягають оподаткуванню, платників податків, об'єкт оподаткування, механізм оподаткування доходів платника податків.
Закон України «Про соціальні послуги».	Визначає основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги.

Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».	Визначає основні положення щодо реалізації конституційного права громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на охорону їх життя і здоров'я та створює єдиний порядок визначення категорій зон радіоактивно забруднених територій, умов проживання і трудової діяльності на них, соціального захисту потерпілого населення.
Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні».	Визначає основи соціальної захищеності інвалідів в Україні і гарантує їм рівні з усіма іншими громадянами можливості для участі в економічній, політичній і соціальній сферах життя суспільства, створення необхідних умов, які дають можливість інвалідам вести повноцінний спосіб життя згідно з індивідуальними здібностями і інтересами.
Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям».	Спрямований на реалізацію конституційних гарантій права громадян на соціальний захист - забезпечення рівня життя не нижчого від прожиткового мінімуму шляхом надання грошової допомоги найменш соціально захищеним сім'ям.
Закон України «Про охорону праці».	Визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні, безпечні і здорові умови праці, регулює за участю відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.
Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування.	Визначають принципи та загальні правові, фінансові та організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування громадян в Україні.

ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

